

Proces karny

testy
podpowiedzi
rozwiązania

DZIAŁ II. SĄD

31. Sąd rejonowy:

- a. rozpoznaje środki odwoławcze w wypadkach wskazanych w ustawie,
- b. nie rozpoznaje środków odwoławczych, gdyż jest wyłącznie sądem pierwszej instancji,
- c. orzeka w pierwszej instancji we wszystkich sprawach z wyjątkiem tych, które ustawa przekazała do właściwości innych sądów,
- d. może skierować do sądu apelacyjnego wnioski o przekazanie szczególnie ważnej lub zawiłej sprawy do rozpoznania sądowi okręgowemu jako sądowi pierwszej instancji.

Zwróć uwagę na właściwość rzeczową sądu rejonowego i jego rolę przy przekazywaniu sprawy do rozpoznania sądowi okręgowemu jako sądowi pierwszej instancji. Właściwość sądu to jego uprawnienie do rozpoznania określonych kategorii spraw, a zarazem obowiązek rozpatrzenia danej sprawy, jeżeli tylko zostały spełnione określone przez prawo procesowe szczególne wymogi, od których uzależnione jest to rozpatrywanie.

32. Sąd okręgowy:

- a. orzeka w pierwszej instancji w sprawach o zbrodnie określone wyłącznie w Kodeksie karnym,
- b. orzeka w pierwszej instancji w sprawach o niektóre wymienione w Kodeksie postępowania karnego występki,
- c. orzeka w pierwszej instancji w sprawach o występki, które z mocy przepisu szczególnego należą do właściwości sądu okręgowego,
- d. rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji w sądzie rejonowym.

Weź pod uwagę właściwość rzeczową i funkcjonalną sądu okręgowego. Pamiętaj, że właściwość rzeczowa odnosi się do uprawnienia

danego sądu do orzekania w sprawach o określone czyny zabronione, przez właściwość funkcjonalną rozumiemy zaś uprawnienie sądu do dokonywania określonych czynności w postępowaniu karnym.

33. Sąd apelacyjny:

- a. rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji w sądzie rejonowym,
- b. rozpoznaje środki odwoławcze od zarządzeń wydanych w pierwszej instancji w sądzie okręgowym,
- c. na wniosek danego sądu okręgowego przekazuje mu do rozpoznania – jako sądowi pierwszej instancji – sprawę o każde przestępstwo ze względu na szczególną wagę lub zawiłość sprawy,
- d. na wniosek sądu rejonowego może przekazać do rozpoznania sądowi okręgowemu – jako sądowi pierwszej instancji – sprawę o każde przestępstwo ze względu na szczególną wagę lub zawiłość sprawy.

Zwróć uwagę na właściwość funkcjonalną sądu apelacyjnego oraz właściwość ruchomą ze względu na szczególną wagę lub zawiłość sprawy. Przez „szczególną wagę” sprawy rozumie się jej wyjątkową ważność, doniosłość czy znaczenie, natomiast „szczególna zawiłość” sprawy oznacza jej wyjątkowo skomplikowany charakter.

34. Sąd Najwyższy:

- a. rozpoznaje kasacje,
- b. może orzekać jako sąd pierwszej instancji,
- c. rozpoznaje środki odwoławcze i inne sprawy w wypadkach określonych w ustawie,
- d. może z inicjatywy właściwego sądu przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości.

Nie zapomnij o szczególnej pozycji Sądu Najwyższego. Pamiętaj, że wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują: Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe (art. 175 ust. 1 Konstytucji RP). W strukturze sądów powszechnych występują: sądy rejonowe, sądy okręgowe i sądy apelacyjne. Sądy powszechne sprawują wymiar sprawiedliwości w zakresie nienależącym do sądów administracyjnych, sądów wojskowych i Sądu Najwyższego (art. 1 § 1 i 2 ustawy z dn. 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych).

35. W składzie trzech sędziów zawodowych:

- a. rozpoznaje sprawę zawsze sąd pierwszej instancji,
- b. może rozpoznać sprawę sąd pierwszej instancji ze względu na jej szczególną zawiłość lub wagę,

- c. sąd rozpoznaje apelację, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej,
- d. sąd rozpoznaje kasację od wyroku orzekającego karę dożywotniego pozbawienia wolności.

Pamiętaj o rodzajach składów sądu. Zwróć uwagę na różnice w składach sądu orzekającego w pierwszej i drugiej instancji. Jeżeli sąd orzeka w składzie jednego sędziego, sędzia ma prawa i obowiązki przewodniczącego, co oznacza, że do sądu w składzie jednoosobowym mają zastosowanie przepisy nadające uprawnienia przewodniczącemu składu orzekającego na rozprawie głównej. Sędzia występuje wówczas w podwójnej roli: stanowi skład sądu oraz jest przewodniczącym tego składu.

36. Wskaż prawidłowy skład sądu:

- a. rozprawa apelacyjna – trzech sędziów (jeżeli ustawa nie stanowi inaczej),
- b. rozprawa główna – jeden sędzia (jeżeli ustawa nie stanowi inaczej),
- c. sprawa o zbrodnie – jeden sędzia i dwóch ławników,
- d. rozpoznanie apelacji od wyroku orzekającego karę dożywotniego pozbawienia wolności – pięciu sędziów.

Zwróć uwagę na składy zawodowe i ławnicze. Pamiętaj, że w zakresie orzekania ławnicy – tak jak sędziowie – są niezawiśli i podlegają tylko Konstytucji RP oraz ustawom, a przy rozstrzygnięciu spraw mają równe prawa z sędziami.

37. Wskaż prawidłowy skład sądu:

- a. sprawa o przestępstwa, za które ustawa przewiduje karę dożywotniego pozbawienia wolności – jeden sędzia i dwóch ławników,
- b. sprawa o przestępstwa, za które ustawa przewiduje karę dożywotniego pozbawienia wolności – trzech sędziów,
- c. rozprawa kasacyjna – pięciu sędziów (jeżeli ustawa nie stanowi inaczej),
- d. rozpoznanie kasacji od wyroku orzekającego karę dożywotniego pozbawienia wolności – pięciu sędziów.

Zwróć uwagę na specyfikę orzekania w przedmiocie przestępstwa zagrożonego karą dożywotniego pozbawienia wolności. Pamiętaj, że kara dożywotniego pozbawienia wolności to najsurowsza z kar przewidzianych w polskim ustawodawstwie karnym. Postużono się nią, oznaczając ustawowe zagrożenie za zbrodnie takie jak między innymi: stosowanie środków masowej zagłady (art. 120 k.k.), zamach na życie Prezydenta RP (art. 134 k.k.), zabójstwo w odmianie podstawowej (art. 148 § 1 k.k.) oraz w odmianach kwalifikowanych (art. 148 § 2, 3 k.k.).

38. Na posiedzeniu:

- a. co do zasady sąd orzeka jednoosobowo,
- b. sąd odwoławczy orzeka zawsze jednoosobowo,
- c. sąd odwoławczy orzeka w składzie trzech sędziów między innymi wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie wydano w składzie innym niż jednoosobowy, chyba że ustawa stanowi inaczej,
- d. sąd odwoławczy nie orzeka w składzie trzech sędziów.

Zwróć uwagę na odmienności między składem sądu orzekającego na rozprawie i na posiedzeniu. Zauważ, że zgodnie z art. 95 § 1 k.p.k. sąd orzeka na rozprawie w wypadkach wskazanych w ustawie, a w innych – na posiedzeniu. Orzeczenia wydawane na posiedzeniu mogą zapadać również na rozprawie.

39. Miejscowo właściwy do rozpoznania sprawy:

- a. może być sąd, w którego rejonie popełniono przestępstwo,
- b. jest sąd, w którego okręgu popełniono przestępstwo,
- c. jest sąd macierzystego portu statku, jeżeli przestępstwo popełniono na polskim statku wodnym lub powietrznym,
- d. może być sąd macierzystego portu statku, jeżeli przestępstwo popełniono na polskim statku wodnym lub powietrznym.

Przypomnij sobie podstawowe reguły dotyczące właściwości miejscowej sądu. Pamiętaj, że właściwość miejscową wskazuje sąd właściwy do rozpoznania sprawy z uwagi na miejsce zdarzenia, które jest podstawą podejmowania danych czynności, np. miejsce popełnienia przestępstwa.

40. Jeżeli przestępstwo popełniono w okręgu kilku sądów, właściwy jest:

- a. zawsze sąd okręgowy,
- b. sąd wskazany przez sąd wyższego rzędu nad sądami, w których okręgach popełniono przestępstwo,
- c. sąd wyższego rzędu nad sądem, w którego okręgu najpierw wszczęto postępowanie przygotowawcze,
- d. sąd, w którego okręgu najpierw wszczęto postępowanie przygotowawcze.

Zwróć uwagę na szczególne uregulowanie właściwości miejscowej w przypadku popełnienia przestępstwa w okręgu kilku sądów. Weź pod uwagę, że czyn zabroniony może zostać popełniony w kilku miejscach, zwłaszcza gdy jest to przestępstwo skutkowe, a sprawca jednym czynem spowodował wiele skutków, albo gdy z uwagi na prawną jedność czynu (np. czyn ciągły z art. 12 k.k.) w jego skład wchodzi również czyny zabronione, które mogą zostać popełnione w różnych miejscach.

41. Jeżeli nie można ustalić miejsca popełnienia przestępstwa:
- może być właściwy sąd, w którego okręgu ujawniono przestępstwo,
 - nie jest właściwy sąd, w którego okręgu ujęto oskarżonego,
 - może być właściwy sąd, w którego okręgu ujęto oskarżonego, jeżeli przestępstwo popełniono za granicą,
 - może być właściwy sąd, w którego okręgu oskarżony przed popełnieniem przestępstwa czasowo przebywał.

Weź pod uwagę kryteria dodatkowe ustalenia właściwości miejscowej w sytuacji, gdy nie można ustalić miejsca popełnienia przestępstwa. Ujawnienie przestępstwa to wykrycie przez organ ścigania faktu jego popełnienia, ujęcie oskarżonego obejmuje zaś zarówno tzw. ujęcie obywatelskie (art. 243 § 1 k.p.k.), jak i zatrzymanie osoby podejrzanej (art. 244 § 1 i art. 247 § 1 k.p.k.) oraz zatrzymanie oskarżonego (art. 75 § 2 k.p.k.).

42. Jeżeli nie można ustalić właściwości miejscowej sądu według przepisów Kodeksu postępowania karnego, sprawę rozpoznaje:
- sąd właściwy dla dzielnicy Śródmieście miasta stołecznego Warszawy,
 - sąd wyższego rzędu wobec sądu właściwego dla dzielnicy Śródmieście miasta stołecznego Warszawy,
 - Sąd Okręgowy w Warszawie,
 - Sąd Apelacyjny w Warszawie.

Zwróć uwagę na to, które sądy mogą być właściwe do orzekania w pierwszej instancji. Pytanie dotyczy ustalenia właściwości miejscowej sądu w sytuacji, gdy żadne z kodeksowych kryteriów (zasadnicze ani pomocnicze) nie okazały się przydatne.

43. Jeżeli tę samą osobę oskarżono o kilka przestępstw, właściwy jest sąd:
- w którego okręgu najpierw wszczęto postępowanie przygotowawcze – gdy sprawy należą do właściwości różnych sądów tego samego rzędu,
 - wyższego rzędu nad sądem, w którego okręgu najpierw wszczęto postępowanie przygotowawcze – gdy sprawy należą do właściwości różnych sądów tego samego rzędu,
 - wyższego rzędu – gdy sprawy należą do właściwości sądów różnego rzędu,
 - niższego rzędu – gdy sprawy należą do właściwości sądów różnego rzędu.

Rozróżnij łączność podmiotową w przypadku spraw należących do właściwości różnych sądów tego samego i różnego rzędu. Pamiętaj,

że łączność podmiotowa występuje wtedy, gdy elementem łączącym sprawy jest podmiot (oskarżony) odpowiadający za więcej niż jedno przestępstwo.

- 44. W jednym postępowaniu rozpoznaje się pozostające w ścisłym związku uzasadniającym jednoczesne ich rozpoznanie sprawy:**
- a. współsprawców,
 - b. podżegaczy,
 - c. pomocników,
 - d. osób, których przestępstwo pozostaje w ścisłym związku z przestępstwem sprawcy.

Weź pod uwagę łączność przedmiotową. Pamiętaj, że łączność przedmiotowa zachodzi wtedy, gdy elementem łączącym sprawy są przestępstwa, które popełniły różne osoby, a przestępstwa te są ze sobą tak ściśle powiązane, że celowe jest ich wspólne rozpoznanie w jednym postępowaniu.

- 45. Wskaż zdanie/zdania fałszywe:**
- a. swą właściwość sąd bada z urzędu,
 - b. w razie stwierdzenia swej niewłaściwości sąd przekazuje sprawę właściwemu sądowi lub innemu organowi,
 - c. od postanowienia w przedmiocie właściwości nie przysługuje środek odwoławczy,
 - d. od postanowienia w przedmiocie właściwości przysługuje środek odwoławczy.

Weź pod uwagę procedurę sprawdzenia właściwości sądu, tryb jej zainicjowania oraz ewentualną możliwość jej kontroli. Pamiętaj, że z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP wynika prawo do sądu właściwego do rozpoznania sprawy, co oznacza, że w sprawie powinien orzekać sąd rzeczowo i miejscowo właściwy.

- 46. Do badania właściwości uprawniony jest:**
- a. prezes sądu,
 - b. przewodniczący składu orzekającego,
 - c. sąd w składzie trzech sędziów zawodowych,
 - d. wyłącznie sąd.

Zastanów się, na kogo ustawodawca nałożył obowiązek badania właściwości. Zwróć uwagę, iż badanie przez sąd swojej właściwości powinno następować na każdym etapie postępowania.

- 47. Przekazać sprawę do rozpoznania może:**
- a. Sąd Najwyższy z inicjatywy właściwego sądu – innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości,

- b. sąd wyższego rzędu nad sądem właściwym – innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli większość osób, które należy wezwać na rozprawę, zamieszkuje blisko tego sądu, a z dala od sądu właściwego,
- c. sąd, który na rozprawie głównej stwierdza, że nie jest właściwy miejscowo – innemu sądowi, ale jedynie wówczas, gdy powstaje konieczność odroczenia rozprawy,
- d. sąd, który na rozprawie głównej stwierdza, że właściwy jest sąd niższego rzędu – innemu sądowi, w każdym przypadku. Zwróć uwagę na przesłanki przekazywania sprawy do rozpoznania innemu sądowi. Pamiętaj, że pojęcie „sprawy” ma szeroki zakres i obejmuje każdą sprawę, którą w danym układzie procesowym sąd powinien rozpoznać i rozstrzygnąć.

48. Sąd Najwyższy może z inicjatywy właściwego sądu:

- a. w formie postanowienia przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego interes społeczny,
- b. w formie postanowienia przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości,
- c. w formie wyroku przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości,
- d. w formie uchwały przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości.

Zwróć uwagę na kwestię obligatoryjności/fakultatywności przekazania sprawy, działania przez Sąd Najwyższy na wniosek/z urzędu oraz formę orzeczenia. Pamiętaj, że pojęcie „dobro wymiaru sprawiedliwości” odnoszone jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego do sytuacji, które mogą wywierać wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie o braku warunków do rozpoznania sprawy przez sąd miejscowo właściwy w sposób obiektywny.

49. Spory o właściwość między sądami równorzędnymi rozstrzyga ostatecznie:

- a. Sąd Najwyższy,
 - b. sąd apelacyjny,
 - c. sąd wyższego rzędu nad sądem, który pierwszy wszczął spór,
 - d. prezes sądu wyższego rzędu nad sądem, który wszczął spór.
- Zastanów się, komu ustawodawca udzielił uprawnienia do rozstrzygania sporów o właściwość. Zapamiętaj, że spór o właściwość ma z reguły charakter negatywny, tzn. że żaden z sądów, do którego

sprawa jest kierowana, nie uznaje się za właściwy do jej rozpoznania, i może się toczyć tylko pomiędzy sądami równorzędnymi (spór o właściwość miejscową). Natomiast nie jest możliwy spór o właściwość rzeczową pomiędzy sądem niższego rzędu a sądem wyższego rzędu ani na odwrót.

50. Rozpoznaje sprawę sąd:

- a. powszechny, jeżeli sąd wojskowy przekaże sprawę sądowi powszechnemu,
- b. powszechny, jeżeli sąd wojskowy nie przyjmie sprawy przekazanej mu przez sąd powszechny,
- c. wojskowy, jeżeli sąd powszechny przekaże sprawę sądowi wojskowemu,
- d. wojskowy, jeżeli sąd powszechny nie przyjmie sprawy przekazanej mu przez sąd wojskowy.

Zwróć uwagę na kierunek przekazywania spraw między sądami powszechnymi a wojskowymi i możliwość nieprzyjęcia sprawy. Zapamiętaj, że wykluczona jest możliwość sporu o właściwość pomiędzy sądem powszechnym a sądem wojskowym.

51. Z mocy prawa sędzia jest wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli:

- a. brał udział w wydaniu orzeczenia, które zostało uchylone,
- b. istnieje okoliczność, która mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w tej sprawie,
- c. był świadkiem czynu, o który sprawa się toczy,
- d. prowadził mediację.

Zwróć uwagę na różnice między instytucjami *iudex suspectus* i *iudex inhabilis*. Pamiętaj, że pojęcie „udziału w sprawie” należy odnieść nie tylko do prowadzenia rozprawy czy do orzekania w sprawie, lecz także do wszelkich czynności procesowych związanych z daną sprawą, a więc również do wydawania postanowień i zarządzeń związanych z tokiem sprawy w danej instancji.

52. Z mocy prawa sędzia jest wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli:

- a. pozostaje we wspólnym pożyciu z pokrzywdzonym,
- b. jest krewnym w linii prostej obrońcy,
- c. brał udział w sprawie jako prokurator,
- d. prowadził postępowanie przygotowawcze.

Zwróć uwagę na przesłanki wyłączenia sędziego z mocy prawa. Miej na uwadze, że określenie „z mocy prawa” jest niejasne, gdyż z jednej strony sugeruje, że podstawą wyłączenia sędziego jest samo prawo (ustawa), co czyni zbędnym dokonywanie jakichkolwiek czynności zmierzających do wyłączenia sędziego, a z drugiej strony ustawa przewiduje tryb wyłączenia sędziego.

53. Wskaż zdanie/zdania prawdziwe:

- a. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie,
- b. sędzia może ulegać wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie,
- c. wniosek o wyłączenie sędziego (*iudex suspectus*) zgłoszony po rozpoczęciu przewodu sądowego pozostawia się bez rozpoznania,
- d. wniosek o wyłączenie sędziego (*iudex suspectus*) zgłoszony po rozpoczęciu przewodu sądowego pozostawia się bez rozpoznania, chyba że przyczyna wyłączenia powstała lub stała się stronie wiadoma dopiero po rozpoczęciu przewodu.

Zwróć uwagę na przesłanki wyłączenia sędziego z mocy prawa. Pamiętaj, iż pojęcie bezstronności należy rozumieć jako obiektywną bezstronność sędziego, w tym zarówno subiektywne poczucie sędziego co do własnej bezstronności, jak i jego bezstronność w odbiorze zewnętrznym opartą na zobiektywizowanych przesłankach i analizowaną przez odwołanie się do oceny sytuacji dokonanej przez przeciętnego, rozsądnie rozumującego obserwatora procesu.

54. Z mocy prawa sędzia jest wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli brał udział w wydaniu:

- a. zarządzenia, co do którego wniesiono sprzeciw,
- b. zarządzenia, które zostało uchylone,
- c. zaskarżonego orzeczenia,
- d. orzeczenia, które zostało uchylone.

Zwróć uwagę na różnice między orzeczeniem a zarządzeniem. Pamiętaj, że zwrot „brał udział w wydaniu” wskazuje na uczestniczenie w procesie podejmowania decyzji w składzie organu orzekającego.

55. Wskaż zdanie/zdania fałszywe:

- a. sędzia jest z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli sprawa dotyczy tego sędziego bezpośrednio,
- b. powody wyłączenia sędziego odpadają w momencie ustania uzasadniającego je małżeństwa, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli,
- c. sędzia, który brał udział w wydaniu orzeczenia zaskarżonego w trybie kasacji, może wyjątkowo orzekać co do tej kasacji,
- d. wyłączenie sędziego następuje między innymi na żądanie sędziego.

Zwróć uwagę na czas trwania powodów uzasadniających wyłączenie sędziego z mocy prawa. Zapamiętaj, że sformułowanie „sprawa do-

tyczy sędziego bezpośrednio" oznacza wszelkie sytuacje, w których rozstrzygnięcie danej sprawy wpływa na interes prawny (sferę praw i obowiązków) danego sędziego.

56. Wskaż zdanie/zdania prawdziwe:

- a. wyłączenie sędziego może nastąpić na wniosek strony,
- b. w składzie orzekającym w kwestii wyłączenia sędziego może brać udział sędzia, którego dotyczy wyłączenie,
- c. w składzie orzekającym w kwestii wyłączenia sędziego nie może brać udziału sędzia, którego dotyczy wyłączenie,
- d. wniosek o wyłączenie sędziego oparty na tych samych podstawach faktycznych, co wniosek wcześniej rozpoznany, pozostawia się bez rozpoznania.

Zwróć uwagę na skład orzekający w kwestii wyłączenia sędziego. Pamiętaj też, że instytucja wyłączenia sędziego z mocy prawa stanowi wyjątek od zasady orzekania przez sędziego w każdej sprawie należącej do właściwości sądu, w którym pełni on swoją służbę.

57. Wskaż zdanie/zdania fałszywe:

- a. jeżeli sędzia uznaje, że zachodzi przyczyna wyłączająca go z mocy art. 40 k.p.k. (*iudex inhabilis*), wyłącza się, składając oświadczenie ustnie do protokołu, a na jego miejsce wstępuje inny sędzia,
- b. jeżeli sędzia uznaje, że zachodzi przyczyna wyłączająca go z mocy art. 40 k.p.k. (*iudex inhabilis*), może się wyłączyć, składając oświadczenie na piśmie do akt, a na jego miejsce wstępuje inny sędzia,
- c. sędzia, co do którego zgłoszono wniosek o wyłączenie na podstawie art. 41 k.p.k. (*iudex suspectus*), składa do akt oświadczenie na piśmie,
- d. z chwilą wyłączenia sędziego, co do którego zgłoszono wniosek o wyłączenie na podstawie art. 41 k.p.k. (*iudex suspectus*), czynności procesowe dokonane z jego udziałem po złożeniu wniosku stają się bezskuteczne.

Zwróć uwagę na postępowania w przedmiocie wyłączenia sędziego. Zapamiętaj, że dopuszczalne jest wniesienie zbiorczego wniosku o wyłączenie wszystkich sędziów danego sądu, musi on jednak konkretyzować powody wyłączenia w stosunku do wszystkich wymienionych w nim sędziów.

58. W razie niemożności utworzenia składu przewidzianego w Kodeksie postępowania karnego w kwestii wyłączenia sędziego orzeka sąd wyższego rzędu:

- a. na rozprawie w formie postanowienia,

- b. na rozprawie w formie wyroku,
- c. na posiedzeniu w formie postanowienia,
- d. na posiedzeniu w formie wyroku.

Zwróć uwagę na forum orzekania i rodzaj orzeczenia, przy czym zaznacz wyłącznie te odpowiedzi, w których prawdziwa jest zarówno forma orzeczenia, jak też forum orzekania. Zapamiętaj, iż zgodnie z art. 93 § 1 k.p.k. jeżeli ustawa nie wymaga wydania wyroku, sąd wydaje postanowienie.

59. Jeżeli z powodu wyłączenia sędziów rozpoznanie sprawy w danym sądzie jest niemożliwe:

- a. sąd wyższego rzędu na rozprawie przekazuje sprawę w formie postanowienia innemu sądowi równorzędnemu,
- b. sąd wyższego rzędu na posiedzeniu przekazuje sprawę w formie postanowienia innemu sądowi równorzędnemu,
- c. sąd wyższego rzędu na rozprawie przekazuje sprawę w formie wyroku innemu sądowi równorzędnemu,
- d. sprawę rozpoznaje sąd wyższego rzędu.

Zwróć uwagę na szczególną regulację przekazania sprawy z uwagi na wyłączenie sędziów danego sądu. Zauważ, że jakkolwiek Kodeks postępowania karnego nie przewiduje wyłączenia całego sądu, to jednak skutek taki może nastąpić w sytuacji, gdy zostaną wyłączeni poszczególni sędziowie danego sądu. Sytuacja taka jest bardziej prawdopodobna w mniejszych sądach, o nielicznej obsadzie osobowej.

60. O wyłączeniu referendarza orzeka:

- a. sąd w składzie jednego sędziego w formie wyroku,
- b. sąd w składzie jednego sędziego i dwóch ławników,
- c. zawsze sąd okręgowy w postępowaniu pierwszoinstancyjnym,
- d. sąd w składzie jednego sędziego w formie postanowienia.

Nie zapomnij o specyficznej regulacji dotyczącej wyłączenia referendarza. Pamiętaj, iż w wypadkach określonych w ustawie referendarz sądowy może wydawać postanowienia lub zarządzenia, od których może być wniesiony sprzeciw. Polecenia, które zgodnie z ustawą wydaje sąd, może wydawać także referendarz sądowy.

DZIAŁ II. SĄD

31. a, c, d.

Art. 24 § 1 i 2, art. 25 § 2 k.p.k. Pamiętaj: nie każdy środek odwoławczy rozpoznaje sąd drugiej instancji. Z faktu, że sąd rejonowy jest sądem pierwszej instancji, nie można wywodzić stwierdzenia, że nie przysługuje mu uprawnienie do rozpoznawania środków odwoławczych. Sąd rejonowy może zatem rozpoznawać środki odwoławcze wskazane w ustawie, np. zażalenie na zatrzymanie, na prokuratorskie postanowienie o zatrzymaniu w celu przymusowego doprowadzenia osoby podejrzanej czy na postanowienia prokuratora w przedmiocie środków zapobiegawczych.

32. b, c, d.

Art. 25 § 1 i 3 k.p.k. Pamiętaj: sąd okręgowy orzeka w pierwszej instancji w sprawach o zbrodnie określone nie tylko w Kodeksie karnym, ale i w ustawach szczególnych, np. ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, stąd niepoprawne jest ograniczanie źródła normatywnego zbrodni, w sprawach których orzeka, wyłącznie do Kodeksu karnego. Poprawnym jest zatem stwierdzenie, że sąd okręgowy orzeka w sprawach o wszystkie zbrodnie, bez względu na to, w jakim akcie normatywnym (kodeks czy zwykła ustawa) zostały przewidziane.

33. b, d.

Art. 25 § 2, art. 26 k.p.k. Pamiętaj: sąd apelacyjny jest sądem odwoławczym wobec orzeczeń i zarządzeń wydanych w pierwszej instancji w sądzie okręgowym. Nie rozpoznaje środków odwoławczych od orzeczeń sądu rejonowego, ponieważ dla nich właściwy jest sąd okręgowy. Sąd apelacyjny może przekazać sprawę do rozpoznania sądowi okręgowemu – jako sądowi pierwszej

instancji – tylko na wniosek sądu rejonowego. Ustawodawca nie przewiduje sytuacji, w której sąd okręgowy wnioskowałby do sądu apelacyjnego o przekazanie mu do rozpoznania sprawy z uwagi na jej szczególną wagę lub zawiłość.

34. a, c, d.

Art. 27 i 37 k.p.k. Pamiętaj: Sąd Najwyższy nie jest sądem powszechnym. Jego szczególna rola w procesie karnym sprowadza się do rozpoznawania kasacji jako nadzwyczajnego środka zażalenia. Inne kompetencje Sądu Najwyższego to między innymi: rozstrzyganie na wniosek sądu odwoławczego zagadnień prawnych wymagających zasadniczej wykładni ustawy z możliwością przejęcia sprawy oraz rozpoznawanie środków odwoławczych, np. zażalenia na odmowę przyjęcia kasacji. Nigdy jednak Sąd Najwyższy nie działa jako sąd pierwszej instancji.

35. b, c.

Art. 28 § 1 i 3, art. 29 § 1 i 2 k.p.k. Pamiętaj: przy możliwości orzekania przez sąd pierwszej instancji w składzie trzech sędziów zawodowych nowelizacja dodała przesłankę szczególnej wagi sprawy. Zasadą jednak jest orzekanie przez sąd pierwszej instancji na rozprawie głównej w składzie jednego sędziego, a w sprawach o zbrodnie w składzie jednego sędziego i dwóch ławników. W przypadku apelacji/kasacji od wyroku orzekającego karę dożywotniego pozbawienia wolności ustawodawca przewidział szczególne poszerzenie składu do pięciu sędziów.

36. a, b, c, d.

Art. 28 § 1 i 2, art. 29 § 1 i 2 k.p.k. Pamiętaj: w składzie jednoosobowym sędzia ma prawa i obowiązki przewodniczącego.

37. d.

Art. 28 § 4, art. 29 § 1 i 2 k.p.k. Pamiętaj: skład pięciu sędziów przy rozpoznaniu kasacji jest wyjątkiem, a nie regułą. Dotyczy rozpoznawania kasacji od wyroku orzekającego karę dożywotniego pozbawienia wolności. W sprawach o przestępstwa, za które ustawa przewiduje karę dożywotniego pozbawienia wolności, sąd orzeka w składzie dwóch sędziów i trzech ławników. Na rozprawie kasacyjnej sąd orzeka, co do zasady, w składzie trzech sędziów.

38. a, c.

Art. 30 § 1 i 2 k.p.k. Zasadą jest, że na posiedzeniu sąd orzeka jednoosobowo (odpowiedź a), choć ustawa przewiduje od tego dwa wyjątki, stąd niepoprawna jest odpowiedź b. Zasadą jest

także, iż sąd odwoławczy orzeka na posiedzeniu jednoosobowo, ale i od niej ustawodawca przewidział odstępstwo – skład trzech sędziów, gdy zaskarżone orzeczenie wydano w składzie innym niż jednoosobowy albo gdy ze względu na szczególną zawilgość sprawy lub jej wagę prezes sądu zarządzi jej rozpoznanie w składzie trzech sędziów, chyba że ustawa stanowi inaczej; dlatego odpowiedź d jest błędna.

39. b, d.

Art. 31 § 1 i 2 k.p.k. Pamiętaj: właściwość miejscowa sądu uzależniona jest zasadniczo od dwóch kwestii: obszaru właściwości sądu oraz miejsca popełnienia czynu zabronionego. Niepoprawna jest odpowiedź a, ponieważ przepis nie przewiduje popełnienia przestępstwa w rejonie, lecz w okręgu danego sądu. Niepoprawna jest również odpowiedź c, bo w przypadku popełnienia przestępstwa na polskim statku wodnym lub powietrznym właściwy jest sąd macierzystego portu statku, ale tylko wówczas gdy nie znajdzie zastosowania ogólna reguła z art. 31 § 1 k.p.k.

40. d.

Art. 31 § 3 k.p.k. Pamiętaj: reguła wyprzedzenia stanowi wyjątek od właściwości miejscowej sądu, w którego okręgu popełniono przestępstwo. Przepis wyraźnie stanowi, iż w przypadku gdy przestępstwo popełniono w okręgu kilku sądów, właściwy jest ten sąd, w którego okręgu najpierw wszczęto postępowanie przygotowawcze, stąd też odpowiedzi a, b i c są nieprawidłowe.

41. a, c, d.

Art. 32 § 1 i 2 k.p.k. Pamiętaj: w sytuacji niemożności ustalenia miejsca popełnienia przestępstwa dla ustalenia właściwości sądu bierzemy pod uwagę, w okręgu którego sądu ujawniono przestępstwo, ujęto oskarżonego, ewentualnie – w okręgu którego sądu oskarżony stale zamieszkiwał lub czasowo przebywał przed popełnieniem przestępstwa. Decyduje tutaj okręg sądu, w którym najpierw wszczęto postępowanie przygotowawcze. Nie jest zatem poprawna odpowiedź b, gdyż zawiera ona wyłączenie jednej z wyżej wymienionych przesłanek (okręg sądu, w którym ujęto oskarżonego).

42. a.

Art. 32 § 3 k.p.k. Pamiętaj: art. 32 § 3 k.p.k. przewiduje wyjątek od reguł dotyczących właściwości miejscowej sądu. Nie ma natomiast wyjątku od zasady, że sądem właściwym do orzekania w pierwszej instancji może być zarówno sąd rejonowy, jak i okręgowy w zależ-

ności od przedmiotu orzekania. W tym przypadku tylko odpowiedź a oddaje pełną treść normatywną art. 32 § 3 k.p.k.

43. a, c.

Art. 33 § 1 i 2 k.p.k. Pamiętaj: łączność podmiotowa może być zrealizowana w przypadku oskarżenia tej samej osoby o kilka przestępstw przy właściwości różnych sądów i jej rozwiązanie jest uzależnione od tego, czy sądy te są sądami tego samego, czy różnego rzędu. Odpowiedź b jest błędna, gdyż w określonej w niej sytuacji – tożsamej z przewidzianą w art. 33 § 1 k.p.k. – niepotrzebnie przyznaje właściwość sądowi wyższego rzędu nad sądem, w którego okręgu najpierw wszczęto postępowanie przygotowawcze. Błędna jest również odpowiedź d, dotyczy ona bowiem sądów różnego rzędu, a wówczas właściwość zawsze należy do sądu wyższego rzędu.

44. a, b, c, d.

Art. 34 § 1 k.p.k. Pamiętaj: łączność przedmiotowa obejmuje wszystkie rodzaje współsprawstwa z art. 18 § 1 k.k. W ścisłym związku z innymi czynami zabronionymi pozostawać mogą np. przestępstwa poplecznictwa (art. 239 § 1 k.k.) czy paserstwa (art. 291 i 293 k.k.).

45. c.

Art. 35 § 1 i 3 k.p.k. Pamiętaj: sąd oczywiście bada swą właściwość z urzędu. Badanie właściwości sądu następuje po wpłynięciu sprawy do sądu, ale jest kontynuowane także w toku całego postępowania. Postanowienie wydane w trybie art. 35 § 1 k.p.k. jest zaskarżalne zażaleniem (zażalenie nie przysługuje w przypadku postanowienia wydanego w trybie art. 36 i 37 k.p.k.).

46. d.

Art. 35 § 1 k.p.k. Tylko sąd – a nie prezes czy przewodniczący składu orzekającego – bada z urzędu swą właściwość. Pojęcie „sąd” odnosi się do każdego z przewidzianych w Kodeksie postępowania karnego składów orzekających, stąd nie należy zaznaczać odpowiedzi c, gdyż ogranicza je ona tylko do składu trzech sędziów zawodowych. Powtórz przewidziane w Kodeksie postępowania karnego uprawnienia i obowiązki sądu, prezesa sądu oraz przewodniczącego składu orzekającego.

47. a, b, c.

Art. 35 § 2, art. 36 i 37 k.p.k. Niepoprawność odpowiedzi d wynika z brzmienia art. 35 § 2 k.p.k. Pozwala on bowiem na prze-

kazanie sprawy innemu sądowi, gdy sąd na rozprawie głównej stwierdza, że właściwy jest sąd niższego rzędu, tylko wówczas, kiedy powstaje konieczność odroczenia rozprawy, a nie w każdym przypadku. Powtórz zasady przekazywania sprawy do rozpoznania innemu sądowi.

48. b.

Art. 37 k.p.k. Pamiętaj: Sąd Najwyższy nie jest związany wnioskiem sądu o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości. Odpowiedź a jest niepoprawna, bo przewiduje obligatoryjność przekazania sprawy przez Sąd Najwyższy; odpowiedzi c i d – ponieważ dla fakultatywnego wprowadzenia przekazania przewidują formę wyroku bądź uchwały, a nie postanowienia.

49. c.

Art. 38 § 1 k.p.k. Pamiętaj: w art. 38 k.p.k. chodzi tylko o spory o właściwość pomiędzy sądami, a nie jednostkami prokuratury, co do prowadzenia postępowania przygotowawczego. Przepis mówi wyłącznie o sądach równorzędnych, a zatem spór dotyczyć może jedynie właściwości miejscowej, a nie rzeczowej czy funkcjonalnej. Właściwy jest wyłącznie sąd wyższego rzędu nad sądem, który pierwszy wszczął spór. Niepoprawne odpowiedzi a i b ograniczają ten zakres wyłącznie do Sądu Najwyższego bądź sądu apelacyjnego. Według błędnej odpowiedzi d właściwość przysługuje prezesowi sądu, co pozostaje w sprzeczności z treścią art. 38 § 1 k.p.k.

50. a, b.

Art. 39 k.p.k. Pamiętaj: przy przekazywaniu sprawy rozstrzyga zawsze stanowisko sądu wojskowego, niezależnie od jego rzędu. Odpowiedzi c i d są niepoprawne, ponieważ każde przekazanie sprawy przez sąd wojskowy – jak i nieprzyjęcie przez ten sąd sprawy przekazanej mu przez sąd powszechny – wiąże sąd powszechny i zmusza go do rozpoznania sprawy.

51. a, c, d.

Art. 40 § 1 pkt 4, 7 i 10, art. 41 § 1 k.p.k. Pamiętaj: wyłączenie sędziego z mocy prawa następuje w sytuacjach szczegółowo określonych w Kodeksie postępowania karnego. Wyłączenie sędziego na wniosek jest uzależnione od okoliczności wskazujących na brak po jego stronie należytej dla sprawy bezstronności. Pytanie dotyczy wyłączenia sędziego z mocy prawa (*iudex inhabilis*).

52. a, b, c, d.

Art. 40 § 1 pkt 2, 3 i 5 k.p.k. Pamiętaj: wyłączenie sędziego z mocy prawa obejmuje nie tylko sytuację pozostawania sędziego w określonych relacjach z pokrzywdzonym i oskarżonym, ale także z innymi osobami występującymi w różnych rolach w procesie.

53. d.

Art. 41 § 1 i 2 k.p.k. Powtórz: różnice między instytucjami *iudex inhabilis* i *iudex suspectus*. Zwróć uwagę, że wyłączenie sędziego (*iudex suspectus*) uzasadnia tylko istnienie okoliczności tego rodzaju, że mogłaby ona wywołać uzasadnioną (a nie jakąkolwiek) wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Ponadto wniosek na tej podstawie zgłoszony po rozpoczęciu przewodu sądowego (zwięźle przedstawienie przez oskarżyciela zarzutów oskarżenia – zob. art. 385 § 1 k.p.k.) pozostawia się bez rozpoznania, chyba że przyczyna wyłączenia powstała lub stała się stronie wiadoma dopiero po rozpoczęciu przewodu sądowego. Porównaj instytucje *iudex suspectus* i *iudex inhabilis*. Zwróć uwagę na różnice między nimi.

54. c, d.

Art. 40 § 1 pkt 6, 7 i 9 k.p.k. Pamiętaj: nie można wnieść sprzeciwu od zarządzenia sędziego, stąd niepoprawna jest odpowiedź a. Ponadto sędzia nie bierze udziału w wydaniu zarządzenia, tylko wydaje je jednoosobowo, dlatego nie należy zaznaczać odpowiedzi b.

55. b, c.

Art. 40 § 1 pkt 1, art. 40 § 2 i 3, art. 42 § 1 k.p.k. Pamiętaj: ustanie małżeństwa, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli nie powoduje przywrócenia sędziego do udziału w sprawie, od którego został wyłączony z ich powodu. W pytaniu należy wskazać odpowiedzi fałszywe. Odpowiedź a jest prawdziwa, gdyż wyraża treść art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. („sprawa dotyczy tego sędziego bezpośrednio”). Odpowiedź d jest prawdziwa, ponieważ wyraża treść art. 42 § 1 k.p.k. („na żądanie sędziego”).

56. a, c, d.

Art. 42 § 1 i 4, art. 41a k.p.k. Wyłączenie sędziego może nastąpić na wniosek strony (zresztą strony często takie wnioski składają), stąd poprawna jest odpowiedź a. W składzie orzekającym w kwestii wyłączenia sędziego nie może – co oczywiste – brać udziału sędzia, którego to wyłączenie dotyczy, stąd niepoprawna jest odpowiedź b. Powtórz składy orzekające w różnych sprawach.

57. a, b, c.

Art. 42 § 2 i 3 k.p.k. Sędzia, który uznaje, że zachodzi przyczyna wyłączająca go z mocy art. 40 k.p.k. (*iudex inhabilis*), wyłącza się (obligatoryjnie), składając oświadczenie na piśmie do akt, a nie ustnie do protokołu, na jego miejsce wstępuje zaś inny sędzia. Z kolei sędzia, co do którego zgłoszono wniosek o wyłączenie na podstawie art. 41 k.p.k. (*iudex suspectus*), może (nie musi, fakultatywnie) złożyć do akt stosowne oświadczenie na piśmie (nie ustnie). Wniosek rozpoznaje się niezwłocznie. Z chwilą wyłączenia sędziego czynności procesowe dokonane z jego udziałem po złożeniu wniosku (nie dotyczy czynności sprzed złożenia wniosku) stają się bezskuteczne. Pamiętaj: do orzekania w przedmiocie wyłączenia sędziego zasadniczo uprawniony jest sąd, przed którym toczy się postępowanie. Orzeka on na posiedzeniu w formie postanowienia.

58. c.

Art. 42 § 4, art. 93 § 1, art. 95 § 1 k.p.k. W zaistniałej sytuacji nie wskazano, aby było konieczne wydanie wyroku, w związku z czym należy wydać postanowienie. Przy wyłączeniu sędziego nie wskazano wyraźnie, aby sąd miał obowiązek orzekać na rozprawie, zatem powinien orzekać na posiedzeniu.

59. b.

Art. 43, art. 93 § 1, art. 95 § 1 k.p.k. Pamiętaj: sytuacja niemożności rozpoznania sprawy w danym sądzie zachodzi, gdy nie ma już powodu wyłączenia sędziów, którzy mogliby sprawę rozpoznać, albo pozostała ich liczba nie jest wystarczająca do utworzenia koniecznego składu orzekającego. Odpowiedź a jest niepoprawna, bo jako forum orzekania przewiduje rozprawę, a nie posiedzenie. Odpowiedź c – gdyż oprócz rozprawy (zamiast posiedzenia) przewiduje dla orzekania sądu formę wyroku (w miejsce postanowienia). Odpowiedź d natomiast – ponieważ uprawnienie do rozpoznania sprawy w określonej w pytaniu sytuacji przekazuje sądowi wyższego rzędu, co jest niezgodne z treścią art. 43 k.p.k., który stanowi o przekazaniu sprawy przez sąd wyższego rzędu innemu sądowi równorzędnemu.

60. d.

Art. 44, art. 93 § 1 k.p.k. Pamiętaj: procedura orzekania w sprawie wyłączenia referendarza jest uproszczona względem procedury orzekania w sprawie wyłączenia sędziego. Poprawna jest tylko odpowiedź d, gdyż o wyłączeniu referendarza orzeka, zgodnie

z art. 44 k.p.k., sąd w składzie jednego sędziego zawodowego. Ponieważ przepis nie przewiduje dla tego typu orzeczenia formy wyroku, sąd wydaje postanowienie. W art. 44 k.p.k. mowa ogólnie o sądzie, bez zawężenia tylko do sądu okręgowego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.